

УДК 621.3

СУЧАСНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ

*М.О.Карпаш, А.В. Яворський, О.В.Попович,
Н.Л.Тацакович*

*Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу*

*(вул. Карпатська, 15, м.Івано-Франківськ,
mkarpush@nung.edu.ua)*

Забезпечення енергетичної безпеки і перехід до енергоефективного та енергоощадливого використання і споживання енергоресурсів із впровадженням інноваційних технологій є одним із актуальних питань в даний час [1,2]. Україна, уклавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, прийняла історичне рішення щодо пріоритетів свого розвитку. Незважаючи на це, питання енергоефективності так і залишається актуальним тільки документально, створюються все нові енергетичні стратегії, але відсоток їх виконання є дуже малим незважаючи на те, що саме розвиток інноваційних систем дасть змогу забезпечення стабільного функціонування та розвитку національної економіки.

Економіка України сьогодні залежить від енергетичної сфери, імпорту енергоносіїв. За даними Економічного прогнозу Світового Банку погіршуються прогнози падіння економіки у реальному секторі у зв'язку із конфліктом на Сході України. У 2014 році реальний ВВП знизився на 2,9 %. Хоча зменшення внутрішнього споживання, що виникло внаслідок жорсткої макроекономічної політики, і зумовлює економічний спад, конфлікт в Донецькій і Луганській областях (промислові райони, частка яких у ВВП складає в середньому 16 %) негативно впливає на тенденції у всіх секторах. Спад промислового виробництва становив 5,8 % в першій половині року у порівнянні з минулим роком. Були отримані аналогічні показники зниження в січні-серпні у порівнянні з минулим роком в інших секторах: оптова торгівля -13,8 %, транспорт -4,1

%, будівництво -15,6 %. Сільське господарство єдиний добре функціонуючий сектор – його показники виросли на 6,3.

Обсяг тіньової економіки дає непряме уявлення про те, настільки потужні незаконні схеми у фінансуванні реального сектора. Згідно з попередньо опублікованими даними, тіньова економіка в Україні досягла рівня 40 % ВВП [3]. Відповідно до Глобального рейтингу інновацій 2014 (рейтинг можливостей та результатів інновацій світових економік), Україна посідає 63 місце. Згідно з рейтингом простоти ведення бізнесу, Україні відведене 96 місце. Найбільш проблемними факторами для ведення бізнесу в Україні є: доступ до фінансування (16,7%), корупція (15,5%), неефективна державна бюрократія (13,4%), податкове регулювання (11,0%) і політична нестабільність (10,1%).

З точки зору постачання, Україна може зменшити свою залежність від імпорту природного газу [4] у найближчому майбутньому шляхом значного збільшення власного видобутку природного газу, як традиційного так і нетрадиційного, розвитком вітчизняного потенціалу використання біомаси та максимізації енергоефективних заходів. З іншого боку, існує великий потенціал для залучення інвесторів для модернізації вугільного, електричного та теплового енергетичного сектора України, а також секторів тепло- та газотранспортування.

З точки зору забезпечення, достатньо великим є потенціал енергоефективних та енергозберігаючих заходів. Враховуючи пріоритети політики в галузі енергоефективності, Україна могла б заощадити великі обсяги енергії, особливо газу. Для цього необхідно створити структуру, яка звільняє від зобов'язань приватне та державне фінансування і в той же час поступово скорочує субсидії на спожитий газ домашніми господарствами і системами централізованого тепlopостачання, що є нестійким і створюють перешкоди на шляху інвестицій.

Більше того, Україна мала б переваги у довгостроковій перспективі від перерозподілу ресурсів, що спрямовуються на субсидії сьогодні для фінансування механізмів реалізації енергоефективного потенціалу країни. Таке перетворення повинно базуватися на комплексній стратегії, що передбачатиме використання внутрішніх енергетичних ресурсів, модернізацію

інфраструктури, аргументовані підходи до підвищення енергоефективності, негайний прогрес ефективних ринкових реформ та правильне управління. Ці заходи також передбачають справедливі адміністративні процедури, прозоре використання державних коштів, здорову конкуренцію, що гарантуватиметься незалежними антимонопольними структурами та ефективними заходами для запобігання корупції та конфлікту інтересів. Для підтримання належного обсягу інвестицій необхідно забезпечити значне покращення бізнес клімату.

Енергетична політика України демонструє ознаки змін, що надалі сприятимуть розвитку локальних енергоресурсів та зміцнення умов енергетичного ринку для досягнення рівнів Європейського Союзу. Прийняття та всебічна реалізація положень Договору Енергетичного Співтовариства дозволить Україні створити конкурентні, прозорі та передбачувані ринкові умови, що сприятимуть залученню нових інвестицій та створюватимуть основи для підвищення енергоефективності в енергетичному секторі. Не зважаючи на реалізацію деяких кроків, все ще залишається багато можливостей та реформ, що потребуються покращення. У звіті наведено проблеми, що потребують вирішення, які стосуються успішного перетворення енергетичного сектора України, а також зазначено рекомендації для створення ефективних умов, які є основоположними для розвитку енергетичного сектора, і вказано конкретні рекомендації для елементів системи постачання та споживання енергії.

У період 2011-2012 рр. проект JSO-ERA за фінансування ЄС зібрав базу даних основних суб'єктів сектору досліджень/розробок та інновацій в Україні. За напрямком «Енергетика» налічується близько 150 таких підприємств, враховуючи досить невелику частку малих приватних підприємств (ПП). Низька залученість приватного сектору в розвиток інноваційної системи є одним із найбільш складним для подолання бар'єром, оскільки без приватних інвестицій впровадження енергоефективних та заощадливих технологій стане неможливим. Щороку витрати на освіту у % від ВВП щороку знижуються, тому більша увага повинна приділятися

саме пошуку та залученню міжнародних та національних структур.

Сьогодні в Україні відсутня будь-яка статистична чи інша офіційна інформація щодо кількісних та якісних показників взаємодії між державними науково-дослідними установами та приватними підприємствами. В основному, така взаємодія має за основу взаємний інтерес сторін: кваліфіковані кадри та інжинірингові послуги для бізнесу, працевлаштування, навчальна база для впровадження проектів ВНЗ та експериментальна база для впровадження результатів НДР та проектів інститутів Національної академії наук. Щороку в Україні проводиться близько 60 заходів (конференції, виставки, семінари, круглі столи) з проблем енергетики та енергоефективності, де можуть зустрітися та встановити контакти всі зацікавлені сторони.

Проаналізувавши загальний стан та позиції суб'єктів інноваційної системи можна сформулювати загальні напрямки її покращення:

- Поліпшення інтенсивного захисту системи критичної інфраструктури
- Збільшення видобутку природного газу
- Встановлення стратегічних запасів сировини нафти
- Збалансований розвиток ВДЕ - мережі не готові для широкого застосування ВДЕ
- Модернізація електричних і газових мереж
- Обмеження викидів CO₂
- Зниження споживання на внутрішньому і муніципальному рівнях
- Окрім значних приватних інвестицій в модернізацію промислових об'єктів та підвищення енергоефективності обов'язковим є покращення транспортної, енергетичної та комунальної інфраструктури.

Реалізація зазначених способів покращення інноваційної системи дасть змогу максимізувати раціональність використання природних ресурсів, досягти підвищення рівня економіки а також представити України як справжню європейську країну, що активно розвивається.

Літературні джерела

Нова енергетична стратегія України до 2020 року: Безпека, енергоефективність, конкуренція. Режим доступу: [http://www.razumkov.org.ua/upload/Draft%20Strategy_00%20\(7\).pdf](http://www.razumkov.org.ua/upload/Draft%20Strategy_00%20(7).pdf)

1. Енергетична стратегія України на період до 2030 року. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13>

3.F.Schneider, A.Buehn, C.Montenegro – Shadow Economies All over the World. New Estimates for 162 Countries from 1999 to 2007 (2010). Available: http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/TW3P/IB/2010/10/14/000158349_20101014160704/Rendered/PDF/WPS5356.pdf

4. Природний газ: інноваційні рішення для сталого розвитку: монографія / Загальна редакція: О.М. Карпаш. Редакційна колегія: Райтер П.М., Карпаш М.О., Яворський А.В., Тацакович Н.Л., Рибіцький І.В., Дарвай І.Я., Банахевич Р.Ю., Височанський І.І. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2014. – 398 с.

ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ В ПАТ «УКРТРАНСГАЗ»

Клюнь А. М.

*Заступник начальника Науково-технічного управління -
начальник відділу стандартизації та системи управління
якістю, ПАТ «УКРТРАНСГАЗ»,*

Газотранспортна система (ГТС) України є єдиною організаційно-технічною виробничою структурою, що здійснює всі технологічні процеси, пов'язані з транспортуванням та зберіганням природного газу.

Її надійне та безпечне функціонування неможливе без ефективної Інтегрованої системи керування ПАТ «УКРТРАНСГАЗ».

Сьогодні ми можемо зазначити, що визнано відповідність Інтегрованої системи керування ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» міжнародним вимогам, зокрема: на відповідність

- системи управління якістю – ISO 9001:2008,
- системи екологічного керування – ISO 14001:2004,
- системи управління безпекою праці – BS OHSAS 18001:2007 та
- системи енергетичного менеджменту – ISO 50001:2011.